

DE INVLOED VAN DE AUTOBIOGRAFIE OP DE BIJBELVISIE VAN VOORGANGERS IN EEN GROTE STAD

Een Pilot

(Hans Snoek)

1. Veranderingen in de rol van predikanten

Terwijl eeuwenlang het ambt van de predikant een grote rol speelden, is aan het einde van de twintigste eeuw steeds nadrukkelijker de persoon van de predikant in het vizier gekomen. Of zoals in diverse publicaties wordt gesignaleerd: “Vroeger droeg het ambt de persoon, tegenwoordig draagt de persoon het ambt.”

2. Relevantie van het onderzoek

Gelet op de toenemende personalisering van de voorganger, is het relevant om na te gaan welke autobiografische factoren bewust of onbewust een rol spelen bij voorgangers in diverse denominaties. In het verlengde van deze *pilot*, kan het onderzoek voor beginnende theologiestudenten verhelderen welke factoren een rol spelen bij het maken van een preek.

3. Voorbereiding van het onderzoek

Ter voorbereiding van het onderzoek is er een *expertmeeting* belegd met zowel externe als interne deskundigen. Het belangrijkste agendapunt tijdens de bijeenkomst was het zorgvuldig wegen van elke vraag.

4. Locatie en kerkelijke achtergronden van de respondenten

Het heeft voordelen om respondenten te selecteren die in dezelfde stad werkzaam zijn, zodat er een zekere eenduidigheid is wat betreft ‘context’. In het verlengde daarvan is gekozen voor een grote stad die veel kerken telt. Keerzijde van die beslissing is dat een stads-kerk doorgaans een ander karakter heeft dan een plattelands-kerk. In het onderzoek wordt uitgegaan van zestien predikanten en/of voorgangers uit vier tradities: PKN, Evangelietalen, Rooms-Katholieken en Protestants-Orthodoxen. De charme van vier kerkelijke denominaties is dat men eerder verschillen kan opsporen.

5. Selectie van de respondenten

Bij de selectie van respondenten is uitgegaan van de Gele Gids waarin een groot aantal kerken wordt genoemd. In een eerste selectieronde is elke vijfde kerkelijke gemeenschap geselecteerd. In het verlengde daarvan is onderzocht of (a) de betreffende voorganger bereid was om deel te nemen aan het onderzoek. In een tweede selectie-ronde is vooral gelet op de gender-balans. In het geval van de PKN en de Rooms-Katholieke Kerk is het gelukt om telkens twee mannelijke en twee vrouwelijke voorgangers te vinden. In het geval van de Evangelicalen, lukte het om slechts een vrouw te werven, waardoor uiteindelijk drie mannelijke voorgangers geselecteerd werden. De Orthodoxe Protestanten hebben in de betreffende stad geen vrouwelijke predikanten, hetgeen tot gevolg heeft dat alle respondenten man zijn.

Opvallend was dat de benaderde kandidaten in vrijwel alle gevallen erg enthousiast waren om deel te nemen aan het onderzoek en achteraf aangaven dat ze het een interessant gesprek vonden. Ter wille van de openhartigheid tijdens het interview, is aan alle respondenten toegezegd dat hun bijdrage zorgvuldig geanonimiseerd zou worden.

6. Verwerking van de interviews

De interviews zijn in telegramstijl vastgelegd. Voorafgaand aan het gesprek is aangegeven dat de resultaten na uitwerking opgestuurd zouden worden naar de betreffende respondent en deze alle ruimte zou hebben om zaken aan te vullen of te schrappen. De gedachte achter deze benadering was tweeledig: telegramstijl is kwetsbaar en het is belangrijk dat de respondent zich herkent in het verslag.

7. Overzicht van de vragen

1. Een intuïtieve vraag: Hoe belangrijk is voor U de Bijbel (schaal 1-10)?
2. Kunt U in 1 zin aangeven wat voor soort boek de Bijbel is? Lang/kort nadenken?
Wat zegt dat over U?
3. Wat voor rol speelt daarbij uw autobiografie.? Voorbeelden
4. Hoe verhoudt de Bijbel zich tot andere belangrijke bronnen (zoals traditie, Heilige Geest, hoorders etc.)
5. In hoeverre is er volgens U een zekere hiërarchie tussen die bronnen?
6. Welk personage in de Bijbel spreekt U aan? Wat zegt over U?
7. Welk personage spreekt U beduidend minder aan? Wat zegt dat over U?
8. Wie heeft in uw oudste herinneringen als eerste een belangrijke bijdrage geleverd aan uw omgang met de Bijbel? Hoe zou U die bijdrage typeren?
9. Zijn er bepaalde personen die in de loop van uw leven invloed hebben gehad op uw visie op de Bijbel?

10. Zijn er bepaalde gebeurtenissen geweest die invloed hebben gehad op het belang van de Bijbel?
11. Is uw omgang met de Bijbel tijdens de studie veranderd? Zo ja, in welk opzicht?
12. In hoeverre is uw omgang met de Bijbel in de afgelopen tien jaar veranderd?
Factoren?
13. Hoeverre heeft de Bijbel invloed gehad op belangrijke beslissingen in uw leven?
14. Wat is op een schaal van 1-10 volgens U de invloed van uw biografie op uw Bijbelopvatting ?
15. Wilt U nog iets aanvullen?